

Raport științific

privind implementarea proiectului în perioada ianuarie-decembrie 2022

Titlu proiect: Familiar Perpetrators: On the Intimacy of Evil in Contemporary American Literature and Popular Culture (contract nr. 101/2021)

Director: Conf. dr. Mihaela Precup

1. Rezumatul etapei:

În această a doua etapă, de consolidare, a proiectului, au avut loc activități de cercetare, documentare și diseminare pe tema proiectului. Membrii proiectului au realizat, astfel, 12 prezentări la conferințe internaționale, au publicat o monografie, un capitol de carte, un articol într-o revistă indexată BDI, 1 articol într-o revistă indexată ISI-AHCI și au fost acceptate spre publicare 2 capitole de carte (detalii mai jos). De asemenea, membrii proiectului au menținut la zi *site-ul* proiectului, au organizat un *workshop* pe tema proiectului și au lansat și un apel pentru propuneri de lucrări în vederea publicării unui număr special dintr-o revistă indexată BDI, pe tema proiectului, dar și a organizării unui *workshop* în anul 2023, conform planului de realizare a proiectului.

Au avut loc și trei stagii de cercetare, două la Biblioteca Universității Humboldt, Berlin (Dragoș Manea și Mihaela Precup, în perioada 1-17 august 2022) și unul la Biblioteca Națională a Israelului din Ierusalim (Mihaela Precup, în perioada 20 august-4 septembrie 2022). Stagiile au fost importante pentru definitivarea redactării unui articol care a fost publicat, în co-autorat, de Dragoș Manea și Mihaela Precup, dar și a unei lucrări acceptate spre publicare și l-a sprijinit pe Dragoș Manea și pentru pregătirea a două lucrări care au fost prezentate (vezi secțiunile de mai jos pentru mai multe detalii).

În plus, în această primă etapă, membrii au folosit resursele existente la bibliotecile din țară, precum Biblioteca Centrală Universitară (Mihaela Precup, Dragoș Manea) și Biblioteca Centrului de Studii Americane din cadrul Facultății de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București (Roxana Oltean și Dana Mihăilescu).

2. Descrierea științifică și tehnică—Rezultate și modul de diseminare:

În această etapă au fost îndeplinite toate rezultatele anunțate în cadrul planului de realizare a proiectului. Din punct de vedere teoretic, membrii echipei de cercetare au continuat aprofundarea unor concepte importante din domeniul studiilor despre răufăcători (*perpetrator studies*) prin abordarea unor studii legate mai cu seamă de reprezentarea minții răufăcătorului (Hannah Arendt 1971, Erin McGlothlin 2021), de criteriile care țin de delimitarea unui corpus al ficțiunii legate de răufăcători (Richard Crownshaw 2011, Joanne Pettitt 2020), de reprezentarea autorilor Holocaustului în literatura (Michael Butter 2009, Robert Eaglestone 2015) și cultura populară americană (Stefan Hirt 2013, Jeffrey Demsky 2021), dar și de abordarea umoristică a uciderii în masă (Andrew Stott 2005, David Slucki, Avinoam Patt și Gabriel N. Finder 2020). Alte surse abordate de membrii proiectului sunt menționate mai jos.

Activitatea de diseminare a cercetării a fost reprezentată de următoarele:

2.1. Prezentări la conferințe internaționale din domeniu (12)

Dana Mihăilescu a prezentat lucrarea cu titlul „Early Postwar Accounts about Romanian Jewish Orphans’ Holocaust Experiences in Transnistria” la conferința *Childhood at War and Genocide. Children’s Experiences of Conflict in the 20th Century – Agency, Survival, Memory and Representation* organizată de Center for Holocaust Studies, Leibniz Institute for Contemporary History, Munich, Fritz Bauer Institute with the Centre for Collective Violence, Holocaust and Genocide Studies, Institute of Advanced Studies at University College London, 17-19 octombrie 2022 [prezentare pe 17 octombrie 2022, <https://www.fritz-bauer-institut.de/en/veranstaltungen/veranstaltung/ac-childhood-at-war-and-genocide;> <https://www.fritz-bauer-institut.de/fileadmin/editorial/download/veranstaltungen/2022->

[10 Childhood-at-War.pdf](#)]. Ulterior, prezentarea a fost acceptată spre publicare (vezi secțiunea 2.2.3 a acestui raport pentru descrierea articolului). Dana Mihăilescu a mai prezentat lucrarea cu titlul „Familiar Perpetrators and the Holocaust Archive in Nora Krug’s *Belonging: A German Reckons with History and Home*.” *Familiar Perpetrators: On the Intimacy of Evil in Contemporary American Literature and Popular Culture* Workshop, organizat de echipa proiectului prin Centrul de Studii Americane, pe 8 octombrie 2022 (<https://mihaelaprecup.com/2022/11/27/workshop-familiar-perpetrators/>). Prezentarea a pornit de la caracteristicile literaturii celei de-a treia generații legate de perioada Holocaustului așa cum a fost teoretizată de critici precum Alan Berger (2010) și Victoria Aarons (2016, 2017). Spre deosebire de acești critici, care s-au axat pe operele literare a celei de-a treia generații de descendenți ai supraviețuitorilor Holocaustului, prezentarea Danei Mihăilescu a examinat reprezentările identității germane și evreiești în legătură cu arhiva Holocaustului într-o narațiune grafică a unei nepoate de răufăcători (simpatizanți naziști) și a extins constatările lui Erin McGlothlin (2006) și Caroline Schaumann (2008) despre acest subiect, investigând măsura în care căutările artistei Nora Krug pentru a găsi detalii ale trecutului întunecat al rudelor sale și conceptul de acasă (*heimat*) se bazează pe tropi similari sau diferiți de cei din narațiunile celei de-a treia generații de supraviețuitori. Prezentarea a arătat cum narațiunea grafică a lui Krug este menită să remodeleze memoria publică a Holocaustului din Germania prin montajul dialectal de fotografii, documente de arhivă, texte și ilustrații din cărți pentru copii. S-a demonstrat cum artista folosește această juxtapunere de artefacte pentru a aduce în prim plan o perspectivă la nivel micro asupra Holocaustului, ajutându-se de două strategii vizuale: colorarea retrospectivă a fotografiilor alb-negru ale răufăcătorilor familiari și juxtapunerea lor cu elemente de ficțiune, artefacte și alte documente de arhivă etc. Prin aceasta, artista aduce în prim plan necesitatea recunoașterii și înțelegerii implicării membrilor unei familii germane în al Doilea Război Mondial, pe lângă nivelul macro de înțelegere a complicității și activităților de genocid comise în Germania nazistă (ultimele fiind bine documentate). În acest sens, categoriile de victimă și călău nu îi sunt de folos lui Nora Krug în construcția narațiunii sale grafice, ci aduce în prim plan perspectiva „subiectului implicat” așa cum a fost el teoretizat de Michael Rothberg. A treia prezentare a Danei Mihăilescu a fost intitulată „Monsters, Sexuality, the Holocaust and Late 1960s American Culture in Emil Ferris’s *My Favorite Thing Is Monsters. Book I* (2017)” și a fost prezentată la The 33rd Annual Conference on American Literature. American Literature Association, Chicago, 26-29 Mai 2022 [prezentarea a avut loc pe 26 Mai 2022, [3](https://americanliteratureassociation.org/wp-content/uploads/2022/05/ALA-2022-Program-</p></div><div data-bbox=)

[FINAL_PROOF-updated-051222.pdf](#)]. Prezentarea Danei Mihăilescu a analizat contribuția narațiunii grafice a lui Emil Ferris, *My Favorite Thing Is Monsters. Book I* (2017), la reprezentarea răufăcătorilor din cel de-al Doilea Război Mondial în SUA prin felul în care construiește mărturiile unei supraviețuitoare care era prostituată în acea perioadă și a fost omorâtă în Chicago în 1968. Dana Mihăilescu a deconstruit felul în care exploatarea sexuală creionează figura răufăcătorului familiar în perioada Holocaustului ca o formă de genocid important, dar aproape ignorată și în perioada luptei pentru drepturi civile din SUA din anii 1960 ca o parte important, dar anevoiasă a luptei femeilor și afro-americanilor pentru reclamarea identității de gen și de rasă. Aducerea în prim plan a figurii răufăcătorului familiar deschide posibilitatea unei analize nuanțate a experiențelor femeilor care au fost victime ale manipulării și abuzului sexual de-a lungul timpului fără însă a depune de obicei mărturie în acest sens dat fiind percepția generală de imoralitate impusă de societate asupra lor.

Mihaela Precup a prezentat lucrarea cu titlul „The Big Question Remains: WHY?": Diffuse Perpetration in Derf Backderf's *Kent State* (2020)" la workshop-ul *Picturing the Perpetrator in Comics and Graphic Narratives*, organizat online sub auspiciile Centrului de Studii Americane, Universitatea din București, pe 7 mai 2022 (<https://www.dragosmanea.org/picturing-the-perpetrator-in-comics-and-graphic-narratives-program/>). Lucrarea a analizat modul în care familiarizarea publicului larg cu evenimentele tragice de la Facultatea Kent State (în urma cărora au fost uciși patru studenți și răniți mulți alții) a atras după sine o dispersare a responsabilității pentru factorii și deciziile care au dus la aceste acte de violență. Prin reprezentări fotografice (una din care a devenit câștigătoarea premiului Pulitzer și este una din cele mai circulate imagini fotografice americane), faptele din timpul protestelor studențești împotriva războiului din Vietnam s-au banalizat. Cartea lui Derf Backderf încearcă să extragă evenimentele tragice de la Kent State din zona banalului și cotidianului și să identifice vinovații pentru uciderea și distrugerea vieții atâtor studenți, mulți dintre care nici măcar nu participau la protestele mai sus menționate. Mihaela Precup a mai prezentat lucrarea cu titlul „The first homosexual ever to grow old": Queer Time and the Comedy of Catastrophe in Andrew Sean Greer's *Less*" la conferința anuală a Departamentului de Engleză, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București AICED 23, Literature and Cultural Studies Section: "Disaster Discourse: Representations of Catastrophe," Universitatea din București, 2-4 iunie 2022 (http://engleza.ils.unibuc.ro/wp-content/uploads/sites/2/2022/05/AICED-23_literature-and-cultural-studies.pdf). Lucrarea a

demonstrat că, privind atât catastrofele personale, cât și cele colective prin prisma comediei romanul american contemporan *Less* de Andrew Sean Greer (recipient al premiului Pulitzer) oferă cititorilor săi un nou potențial imaginar, ceva asemănător poate cu ceea ce preconiza Jose Esteban Munoz când scria despre utopiile queer. Romanul critică atitudinea asupra îmbătrânirii din cadrul comunității queer fără a găsi vina exclusiv în comunitatea însăși, ci arătând negocierile complicate pentru existență—pentru o viață de zi cu zi—pe care comunitatea gay a trebuit să le facă atât înainte, cât și în timpul crizei SIDA. Darul vizibilității comice este ceea ce aduce acest roman unei întregi generații în vârstă de supraviețuitori, afectați de îndoială și autosabotaj. Comedia catastrofei este plină de speranță pentru viitor și acesta este un bun punct de plecare, oricât de întârziat ar fi el. Mihaela Precup a mai prezentat lucrarea cu titlul „Some of it is outright bullshit”: The Ethics of Representation in Derf Backderf’s *Kent State: Four Dead in Ohio* (2020)” la The International Graphic Novel and Comics Conference 2022: *Comics and Conscience: Ethics, Morality, and Great Responsibility*, Dún Laoghaire Institute of Art, Design and Technology, 29 iunie-1 iulie 2022 (<https://internationalgraphicnovelandcomicsconference.com/igncc-2022/>). Această lucrare a analizat *Kent State 2020: Four Dead in Ohio* a lui Derf Backderf, o operă de jurnalism grafic care investighează incidentele din 4 mai 1970 de la Kent State University, unde membrii Gărzii Naționale au deschis focul asupra protestatarilor studenți, ucigând patru oameni și rănind nouă persoane. După cum arată informațiile paratextuale incluse în „Note”, „Prolog” și „Epilog” – toate oferind o „înțelegere aprofundată a complexității conflictelor reprezentate” (Schmidt 2020) – Backderf a efectuat o cantitate uluitoare de cercetări în arhivele vaste care au fost create în cei cincizeci de ani care au trecut de la evenimentele respective (majoritatea dintre ele digitizate și găzduite pe site-ul Kent State într-o colecție specială). Unele dintre aceste arhive sunt fotografice, altele sunt înregistrări video și/sau audio ale evenimentelor, în timp ce altele sunt interviuri cu martorii, știri și articole de opinie. Există și documente oficiale, precum rapoartele de autopsie, Raportul Comisiei Scranton sau rapoartele FBI. Cu toate acestea, toate aceste elemente nu reușesc să ofere niciun răspuns definitiv despre motivul pentru care Garda a deschis focul, reflectând astfel absența mărturiilor substanțiale ale membrilor Gărzii din arhivă în sine. Lucrarea s-a axat, astfel, asupra angajamentului etic al lui Backderf cu subiecții săi: tipul de „empathic unsettlement” (LaCapra 2001, Bashir și Goldberg 2018) creată prin strategii vizuale și textuale, alegerile etice ale lui Backderf când vine vorba de dinamica dintre arhiva fotografică și capacitatea sa, în calitate de caricaturist, să o încetinească și să o completeze chiar și atunci când nu este sigur de

autenticitatea sau validitatea unei anumite reprezentări. Mihaela Precup a mai prezentat lucrarea cu titlul „Perpetration and the Logic of Familiarity in *Drawing Power* (ed. Diane Noomin)” la workshop-ul *Familiar Perpetrators: On the Intimacy of Evil in Contemporary American Literature and Popular Culture*, organizat online de echipa din proiect sub auspiciile Centrului de Studii Americane, Universitatea din București, pe 8 octombrie 2022 (<https://mihaelaprecup.com/2022/11/27/workshop-familiar-perpetrators/>). Lucrarea s-a axat asupra modului în care logica familiarității propusă de structura narativă a volumului *Drawing Power* poate diminua angajamentul etic al cititorului cu acte de violență intrate în cotidian.

Dragoș Manea a prezentat lucrarea cu titlul „Nina Bujevac’s *Bezimena* and the Logic of Punishment” la conferința anuală a Departamentului de Engleză, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București AICED 23, Literature and Cultural Studies Section: “Disaster Discourse: Representations of Catastrophe,” Universitatea din București, 2-4 iunie 2022 (http://engleza.ils.unibuc.ro/wp-content/uploads/sites/2/2022/05/AICED-23_literature-and-cultural-studies.pdf). Lucrarea a analizat *Bezimena*, o narațiune grafică extrem de ambiguă și neortodoxă care se întoarce în antichitate pentru a localiza un spațiu pentru o poveste despre transgresiune și pedeapsă. Narațiunea grafică prezintă povestea unei preotese care tulbură liniștea Bezimenei cea Bătrână – o figură mistică de proveniență ambiguă – pentru a cere îndrumare într-un moment de conflict. În loc să-și exprime empatia, *Bezimena* realizează un fel ciudat de magie prin care preoteasa renaște ca un băiat destinat să devină un violator și un criminal. Astfel, narațiunea pune întrebări importante legate de etica pedepsei, a violenței sexuale și a implicării femeilor în violența asupra altor femei. Dragoș Manea a mai prezentat lucrarea cu titlul „Mythology and the Ethics of Punishment in Nina Bunjevac’s *Bezimena*” la workshop-ul online *Familiar Perpetrators: On the Intimacy of Evil in Contemporary American Literature and Popular Culture*, organizat de echipa proiectului la Centrul de Studii Americane, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București, pe 8 octombrie 2022. Lucrarea a continuat explorarea romanului grafic *Bezimena* (2019) de Nina Bunjevac, care se înstrăinează în mod deliberat, care ridică întrebări importante cu privire la reprezentarea comiterii, complicității și pedepsei. Bazându-se pe mitologia greacă, estetica BDSM-ului și experiențele proprii ale lui Bunjevac cu violența sexuală, *Bezimena* relatează povestea unei femei transformată într-un tânăr profund tulburat de către *Bezimena* cea Bătrână – o figură asemănătoare Atenei – ca formă de pedeapsă pentru abaterile din trecut. Profund aluzivă și ambiguă, narațiunea grafică respinge în

mod deschis – chiar dacă invocă – limbajul empatiei în favoarea unei abordări de tip puzzle a reprezentării, care adesea cere să ne interogăm propriul angajament afectiv cu narațiunile despre comiterea unor acte violente, victimizare și complicitate.

Roxana Oltean a prezentat lucrarea cu titlul „A Splendid Promise of Things to Come.” *Hospitality and Social Engagement in the Lifework of Phyllis Bottome*” la MLA International Symposium, “Being Hospitable: Language and Culture Across Borders” University of Glasgow, Glasgow, Scoția, 2-4 iunie 2022 (participare online <https://symposium.mla.org/files/2022/06/Symposium-Program-update-6.3b.22.pdf>). Această lucrare explorează complexa practică socio-culturală-politică a ospitalității și a acțiunilor întreprinse în timpul crizelor umanitare, aducând în lumină opera adesea-neglijatei scriitoare anglo-americană Phyllis Bottome înaintea, în timpul și după cel de al Doilea Război Mondial. Relegată la marginile studiilor literare, unde este preferat canonul modernist în scriitura interbelică, succesul contemporan al lui Bottome (culminând cu romanul său *Mortal Storm* (1937), care a devenit unul dintre primele filme anti-naziste realizate la Hollywood) este adesea uitat. În timp ce activitățile lui Bottome (care include lobbying, prelegeri, scrieri) în sprijinul refugiaților evrei care fugeau din Austria din fața persecuției au fost deja discutate de puținii critici care se ocupă de Bottome (în special Phyllis Lassner, Pam Hirsch), această lucrare a extins acest subiect și a explorat fațetele ospitalității într-o lume în care practicile discriminatorii sunt intensificate și devin violente, precum și modurile de reprezentare și înțelegere a victimelor și răufăcătorilor. Cu acest scop, lucrarea s-a concentrat asupra unui aspect nedocumentat până acum din activitatea lui Bottome, și anume susținerea ei pentru înființarea unei patrii pentru evrei în Palestina (cu referire la corespondență, note, afișe și alte elemente de arhivă, nepublicate, aparținând perioadei 1941-1947) și pentru mișcarea Youth Aliyah (relocarea în Palestina a copiilor refugiați, supraviețuitori sau orfani ai Holocaustului). Această nouă direcție de cercetare amplifică și complică chestiunea ospitalității, extinzându-i semnificația geopolitică. Lucrarea a mai făcut referire la un text nepublicat și, până acum, aproape nediscutat, “The Jewish Child,” pus în legătură cu proiectele educaționale pentru copii ale autoarei, precum și cu rolul său în promovarea psihologiei adleriene în lumea anglofonă. Prin aceasta, lucrarea a adus un studiu de caz care ilustrează trăirea practicii ospitalității manifestate față de o gamă largă de persoane dislocate (refugiați, supraviețuitori, dar și copii neadaptati), pledând pentru relevanța sporită a figurii lui Phyllis Bottome – pentru provocările vremurilor sale, dar și pentru un prezent marcat de noi forme de discriminare, oprimare

și insularitate. Roxana Oltean a mai prezentat lucrarea cu titlul „Because One Did Survive the Wreck.” Modes of Perpetrating and Witnessing in *Moby Dick* Disaster Narratives” la conferința anuală a Departamentului de Engleză, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București AICED 23, Literature and Cultural Studies Section: “Disaster Discourse: Representations of Catastrophe,” Universitatea din București, 2-4 iunie 2022 (http://engleza.ils.unibuc.ro/wp-content/uploads/sites/2/2022/05/AICED-23_literature-and-cultural-studies.pdf). Această lucrare a adus în discuție miniseriul din 2011 *Moby Dick*, considerat o redare relativ fidelă a romanului clasic american al lui Herman Melville și filmul *In the Heart of the Sea* (2015), bazat pe relatările lui Owen Chase din 1821 despre un dezastru pe mare (o sursă pentru romanul lui Melville), argumentând că aceste reprezentări ale catastrofei maritime – chiar dacă nu ating proporțiile colosale ale distrugerii care se profilează în filmele SF menționate în eseu de pionierat al lui Susan Sontag “The Imagination of Disaster” (1965) – totuși articulează în mod convingător principalele motive identificate de Sontag în studiul menționat mai sus, cu precădere perspectivele nuanțate asupra inocenței protagoniștilor, precum și principalele trăsături semnalate de un alt text de căpătîi în domeniul studiilor despre dezastre, *L'Écriture du désastre* (1980) de Maurice Blanchot, în special caracterul fragmentar al narațiunii despre dezastre și valoarea sa testimonială/testamentară. Bazându-se și pe abordări noi în acest domeniu aflat în plină dezvoltare (Carmen Casaliggi și Porscha Fermanis (2016), David Collings (2019), sau volumul esențial *Romanticism and Disaster*, editat de Jacques Khalip și David Collings (2012)), lucrarea analizează modul în care narațiunile asupra dezastrului inspirate de *Moby Dick* oferă perspective complexe asupra unei suite de subiecte conectate: înfăptuirea și observarea răului, ca martor, rebeliunea, pedeapsa, căința, precum și lumea afectivă conturată de experiența colectivă a dezastrului. Dacă DeCoste și Schwartz sau Hoppenot pornesc de la Blanchot pentru a evidenția miezul în mod inevitabil tăcut al dezastrului, care se opune narativizării, iar ceea ce rămâne în urmă ca reziduu al narațiunii este chiar dezastrul, ruina cuvântului, eșecul/prăbușirea scrisului, și dacă Casaliggi și Fermanis subliniază importanța naufragiului în special în literatura romantică a explorării, narațiuni ale dezastrului inspirate de *Moby Dick* par să fie suspendate între povestire și abținere, aducând în discuție și chestiunea răspunderii morale, mai ales că, așa cum argumentează Collings, reprezentările romantice ale dezastrelor adresează întrebări esențiale despre pedeapsă, justiție și moralitate sublimă. Astfel, atât romanul lui Melville cât și revizitățile acestuia din prisma secolului 21 – cu chiar mai mult claritate – relevă aspecte precum inocența incertă, natura

fragmentară a experiențelor martorului, și natura impersonală a celor reprezentați ca înfăptuitori ai răului. Lucrarea abordează și diferențele introduse de interpretările contemporane care transpun narațiunea în alt mediu, argumentînd că, în vreme ce opera lui Melville pune în scenă natura fragmentară și ambiguitatea prin excesul său proverbial, adaptările filmate își propun să ofere experiența împlinirii, ilustrând proprietățile vindecătoare ale confesiunii și relegând, în cele din urmă, atributele răului monstrului marin, devenit impersonal. Experiența martorului rămâne una fragmentară, dar povestirea redă, retrospectiv, coerență, iar inocența mai mult sau mai puțin nuanțată este redată tuturor, chiar și figurilor umane care înfăptuiesc faptele rele care aduc dezastrul, remediind, așadar, indeterminarea romanului. Ultima lucrare prezentată de Roxana Oltean se intitulează „Your Humble Typesetter and Biggest Fan.” The Familiar Perpetrator in James McTeague’s “The Raven” (2012)” și a fost prezentată workshop-ul online *Familiar Perpetrators: On the Intimacy of Evil in Contemporary American Literature and Popular Culture*, organizat de echipa proiectului la Centrul de Studii Americane, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București, pe 8 octombrie 2022 (<https://mihaelaprecup.com/2022/11/27/workshop-familiar-perpetrators/>). Această lucrare a adus în discuție filmul lui James McTeague *The Raven* (2012), inspirat de viața și opera scriitorului american Edgar Allan Poe, pentru a explora aspectele complexe ale legăturilor care îi unesc pe victimă și pe răufăcător, complicate de meandrele relației dintre scriitor și un admirator dezamăgit, precum și suprapuneri dintre munca scriitorului și cea a detectivului. Fie că este apreciat ca o încercare (cel puțin) moderat de reușită de a aduce împreună teme recurente din biografia și scriitura lui Poe, sporind, în același timp, faima unei figuri deja familiare în cultura populară, fie că este criticat ca un film prea ambițios care nu se ridică la așteptările spectatorilor, *The Raven* aduce în lumină o imagine extrem de interesantă a unui răufăcător-cititor-artist prin care se ilustrează familiaritatea răufăcătorului cu victima sa, și chiar intimitatea tulburătoare a acestora. Studii centrate asupra temei răufăcătorului în scrierile lui Poe reprezintă un fenomen relativ recent, și se axează de exemplu pe relaționarea teoriilor asupra traumei cu cele asupra răufăcătorilor, înțelegând tonul confesional în scrierile lui Poe ca o manieră de a prelucra șocul (Sonnefeld). Moduri complexe de a relaționa victima și răufăcătorul sunt sugerate de acei critici care au conturat domeniul cunoscut acum ca perpetrator studies, căutând să meargă dincolo de opoziții binare simple (răufăcător - victimă) sau triade (răufăcător - victimă – martor întâmplător și neimplicat) sau un cvartet (care include salvatorul) pentru a căuta figura Meduzei din încăpere, semnul celor

nevăzute, *unheimlich*, reprimare (Hinton). Astfel, lecturând filmul în paralel cu unele opere ale lui Poe din perspectiva explorării *unheimlich* (urmându-l pe Paul Hurh), răului familiar și tradițiilor goticului american (Robert Tally, Mark Edmundson, Lawrence Buell), lucrarea a analizat reverberațiile contemporane ale moștenirii lui Poe și a discutat maniera în care aceste aspecte legate de tematica răufăcătorului angajează dimensiunile etice ale actului de a citi și/sau de a privi, care îi leagă pe artist și pe admiratorul acestuia într-o complicitate inextricabilă.

2.2 Publicații

2.2.1. Cărți (1)

Dragoș Manea a publicat monografia *Reframing the Perpetrator in Contemporary Comics: On the Importance of the Strange* la editura Palgrave Macmillan (în cadrul seriei Palgrave Studies in Comics and Graphic Novels), ISBN: 978-3-031-03852-5, <https://link.springer.com/book/9783031038525>. Această carte pune în prim-plan figura răufăcătorului într-o selecție de benzi desenate britanice, americane și canadiene și explorează întrebări legate de amintire, dreptate și datorie istorică. Monografia pune accent asupra lucrărilor care înstrăinează în mod deliberat figura făptuitorului – prin fantezie, absurdism, ambiguitate formală sau rescriere provocatoare – și, astfel, permit cititorilor să abordeze din alte unghiuri istoria genocidului, a crimei în masă și a violenței sexuale. Această carte este deosebit de interesată de spațiul etic pe care îl determină o asemenea abordare, mai cu seamă de capacitatea sa de a ne permite să reflectăm asupra privilegiului de care se bucură mulți dintre noi acum, asupra unor nedreptăți istorice grave și asupra datoriilor pe care le avem față de cei de dinaintea noastră.

2.2.2. Capitole de carte (1)

Dana Mihailescu a publicat (în co-autorat cu Ludmila Martanovschi), capitolul de carte cu titlul „Representations of the “Aliens Within”: Romanian Jews and Roma in Radu Jude’s Cinema” în volumul *The Aliens Within: Danger, Disease, and Displacement in Representations of the Racialized Poor*, editat de Geoffroy

de Laforcade, Daniel Stein, and Cathy C. Waegner, Editura De Gruyter (Anglia Book Series), 2022, pp. 85-111, doi: <https://doi.org/10.1515/9783110789799-005>). Acest capitol a analizat reprezentarea evreilor și romilor în trei filme contemporane românești ale regizorului Radu Jude – filmul abordând două categorii de „străini” rezidenți în România care au fost construiți de-a lungul timpului ca fiind inferiori și periculoși pentru țară. Primul dintre filme, *Aferim!* (2015), se axează pe sclavia romilor în Valahia secolului 19, iar celelalte două filme, *The Dead Nation* (2017) și *I Do Not Care if We Go Down in History as Barbarians* (2018), sunt filme despre Holocaust care reflectă stigmatizarea evreilor și romilor de către români în timpul celui de-al Doilea Război Mondial și în perioada contemporană. Articolul arată cum filmele lui Jude aduc în prim plan diverse situații de complicitate și acte criminale comise de români înainte și în timpul celui de-al Doilea Război Mondial și continuarea lor prin forme de xenofobie și discriminare rasială în prezent, prin folosirea unor tehnici specifice reprezentării persoanelor de culoare și a victimelor Holocaustului din cinematografia americană—chiar dacă cu o notă aparte—mai ales folosind tehnici din filmul lui D.W. Griffith *Birth of a Nation* (1915) și remakeurile contemporane, dar și tehnici utilizate de Steven Spielberg pentru *Schindler's List* (1994). Articolul propune analiza filmelor lui Jude ca importante producții cinematografice axate pe intervenții și bune practici sociale, susținând crearea unei amintiri publice în România, care, în acest fel, își asumă complicitatea și discriminarea evreilor și romilor, folosind paradigma unei „politici a regretului” așa cum a fost teoretizată de sociologul american Jeffrey Olick și care susține dezvoltarea unei culturi memorialistice critice asupra celui de-al Doilea Război Mondial bazată pe o istoricizare temeinică.

2.2.3. Articole publicate în reviste indexate BDI (1)

Mihaela Precup și Dragoș Manea au publicat articolul cu titlul “The Perpetrator as Punchline: *Hipster Hitler* and the Ambiguity of Controversial Humor” în revista online, open access, double blind peer reviewed *Journal of Perpetrator Research*, 4.2 (2022): 145-172 (DOI: <http://doi.org/10.21039/jpr.4.2.116>). Revista este indexată în ROAD, DOAJ, CROSSREF, Sciencegate și THE KEEPERS și este susținută de The Netherlands Organisation for Scientific Research, Universitatea Winchester și Universitatea Utrecht. Articolul analizează *Hipster Hitler*,

un webcomic din 2011 de James Carr și Archana Kumar, în care figura lui Adolf Hitler este amalgamată cu o versiune generică a unui hipster contemporan, cu scopul aparent de a îl transforma atât pe Hitler, cât și pe hipsteri în ținte ale ridicolului. Din perspectiva studiilor contemporane privind reprezentarea făptuitorilor Holocaustului – în special Adolf Hitler – articolul analizează efectele familiarității lui Hitler în spațiul culturii populare contemporane, unde a devenit nu doar ușor de recunoscut (din chiar câteva linii de creion), dar și ușor utilizabil. Webcomic-ul *Hipster Hitler* subliniază caracterul întâmplător și superficialitatea faptelor îngrozitoare ale lui Hipster Hitler, într-un scenariu mai amplu în care el pare adesea vulnerabil, neajutorat, răsfățat și chiar drăguț. În acest context, articolul analizează valoarea acestei perspective comice, mai cu seamă ca mod de reflecție asupra mecanismelor care au permis genocidul necruțător și precis orchestrat în timpul regimului lui Hitler.

2.2.4. Articole publicate în reviste indexate ISI-AHCI (1)

Danei Mihăilescu i-a publicat articolul cu titlul „Early Postwar Accounts on Jewish Orphans from Transnistria,” *Holocaust and Genocide Studies*, vol. 36, no. 3 (2022), 19 pp. <https://doi.org/10.1093/hgs/dcac056>. WOS:000879103100001 [jurnal ISI-AHCI, publicat de Oxford University Press]. Articolul Danei Mihăilescu a examinat provocările emoționale și sociale pe care le-au înfruntat copiii evrei români rămași orfani în perioada Holocaustului. Articolul arată cum descrierile privind experiența copiilor evrei orfani din Transnistria au apărut în perioada imediată după terminarea războiului în broșuri ale supraviețuitorilor și jurnaliștilor evrei și în presa românească și evreiască, urmărind agende diferite. La puțin timp după, au apărut și evaluări ale psiho-pedagogului Izi Sachter și medicului Emil Dorian. Acestea au luat forma unor pagini de jurnal publicate inițial în traducere în limba engleză în Statele Unite, în 1982, dat fiind cenzura comunistă asupra memorializării Holocaustului din România, în cazul cărții lui Emil Dorian, *The Quality of Witness: A Romanian Diary 1937-1944*. Ele s-au mai concretizat în rapoarte care au completat informațiile colectate de către psihologul american Paul Friedman despre copiii supraviețuitori din alte țări europene din anul 1946 pentru departamentul de sănătate al Jewish Distribution Committee din Statele Unite, în cazul cărții lui Izi Sachter publicată sub îndrumarea și la editura lansată de profesorul de psihologie și pedagogie Theodor Loewenstein, *Psihologia orfanilor din Transnistria* (1946). Articolul demonstrează și rolul important pe care l-au jucat

organizațiile evreiești americane în sprijinirea materială și spirituală a copiilor orfani evrei din România, dar și felul în care reprezentarea acestor orfani în presa românească la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial a urmat modelul presei anglo-americane, scoțând în evidență eroii ne-evrei luptând cu răufăcătorii naziști și nu condițiile de viață ale orfanilor. În România, acești eroi (care s-au dovedit ulterior călăi la rândul lor) nu au fost doar forțele eliberatoare ale puterilor aliate ci luptătorii comuniști a căror agendă era să evidențieze poziția de criminali de război a liderilor fasciști români pentru a accelera începutul proceselor criminalilor de război. În acest sens, presa din România controlată de comuniști i-a folosit pe orfanii evrei români ca un construct social și o categorie discursivă, prezentând o imagine simplistă a copilăriei acestora în care orfanii au fost prezentați doar ca victime pasive și inocente ale Nazismului care au fost salvate de răufăcătorii fasciști de către luptătorii care au stat la baza statului comunist, încercând astfel să-și consolideze puterea politică în România. O formă în lucru a articolului a fost prezentată la conferința *Childhood at War and Genocide. Children's Experiences of Conflict in the 20th Century – Agency, Survival, Memory and Representation*, organizată de Center for Holocaust Studies, Leibniz Institute for Contemporary History, Munich, Fritz Bauer Institute și the Centre for Collective Violence, Holocaust and Genocide Studies, Institute of Advanced Studies at University College London, 17-19 octombrie 2022.

2.2.5 Capitole acceptate spre publicare (2)

Roxanei Oltean i-a fost acceptat spre publicare capitolul cu titlul “The Jewish Child.” *Wartime Engagement and the Palestine “Garden” Makers in the Lifework of Phyllis Bottome. Chapter 8. Woes of Wars in Text and Context.* Eds. Alina Bottez & Adela Catană. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing. Opera romancierei anglo-americane Phyllis Bottome (1884-1963), cunoscută și sub numele ei de căsătorie, Phyllis Forbes Dennis, (soția lui Alban Ernan Forbes Dennis, diplomat, șeful operațiunilor SIS în Vienna în perioada interbelică) aproape uitată astăzi, aduce în discuție moduri de relaționare – atât în viața sa cât și în munca sa (scrieri, prelegeri, activități de ajutorare) – cu marile conflicte ale vremurilor sale (persecuție, genocide, deposedare și dislocare) și, în acest sens, tema răului și a înfăptuirii acestuia. O figură relativ neglijată în analize contemporane vizând scrierile femeilor din perioada respectivă, și care

favorizează canonul modernist (Beauman), aceasta apare totuși ca o figură exemplară care concretizează posibilitatea unui răspuns etic în fața tiraniei. Astfel, ea este văzută ca o expresie a conștiinței anglo-americane în perioada în care mișcarea fascistă vine la putere, în special cu romanul său *The Mortal Storm*, 1937 (care a devenit unul dintre primele filme anti-naziste de la Hollywood, fiind realizat de studiourile MGM în 1940), și este percepută ca purtătoarea unui mesaj de avertizare extrem de necesar referitor la răul contemporan, într-un mediu al culturii populare (Crowther, recenzie 21 iunie, 1940 *New York Times*, Krohn, Crawford). În plus, relevanța lui Bottome pentru cultura americană și globală contemporană a fost menționată în puținele ocazii când este menționată în presă (Crawford, Hardy), în ambele cazuri invocându-se romanul său *The Mortal Storm* ca exemplu de răspuns etic în fața tiraniei, răspuns valabil și astăzi. Aducând împreună aceste linii de abordare, această lucrare subliniază un aspect nedocumentat până acum din activitatea autoarei din timpul războiului, și anume susținerea sa pentru patria evreiască din Palestina și apropierea sa de mișcarea Youth Aliyah, aspecte care se pot deduce din materiale conținute de colecția Phyllis Bottome de la British Library, Londra, și care nu au fost discutate până acum, din cercetările mele: scrisori și note referitoare la o serie de prelegeri susținute de Bottome la Wigmore Hall în februarie 1944, și o ciornă dactilografată, cu corecturi, pentru textul său foarte puțin cunoscut “The Jewish Child,” publicat în *The Jewish Chronicle* în octombrie 1947. În aceste materiale, Bottome pune în mod explicit în legătură suferințele evreilor de dinainte de război, și din timpul războiului, cu crearea unei patrii pentru evrei, și evidențiază de asemenea rolul copiilor în special în transformarea unei istorii marcate de suferință într-o narațiune de succes împotriva sortilor potrivnici. Astfel, lucrarea angajează tema înfăptuirii răului pe scară largă, și problema răspunsului etic la nivel individual, probleme care reverberază în cultura americană contemporană. O contribuție specială adusă de lucrare constă și în stabilirea unui interval mult mai mic de timp pentru ciorna dactilografată, conținând corecturi, a textului “The Jewish Child”, de la perioada 1946-1948, așa cum apare în descrierea catalogului de la British Library, la o perioadă mai precisă, septembrie-octombrie 1947. Am prezentat dovezile privitoare la acest aspect custozilor colecției Phyllis Bottome, care au fost de acord cu raționamentul prezentat, și care au afirmat că vor modifica descrierea din catalog pentru acest document din colecție în conformitate cu rezultatele cercetării mele.

Roxanei Oltean i-a mai fost acceptat spre publicare capitolul cu titlul “We’re Supposed To Have A Special Relationship.” Cold War Men and Espionage Narratives of Operation

Stopwatch/Gold in Ian McEwan's *The Innocent* în volumul *War, Espionage, and Masculinity in British Fiction*, editor Susan L. Austin, Vernon Press, 2021: 131-158. Munca efectuată în luna octombrie-noiembrie pentru a pregăti forma finală a acestei lucrări în vederea publicării a constat în revizuire finale, inclusiv corectarea inadvertențelor survenite în timpul formatării textului de către editură, efectuarea tabelului de modificări, clarificarea acestora. Lucrarea extinde investigațiile întreprinse până acum referitor la narațiuni ale spionajului din timpul Războiului Rece pe subiectul operațiunii CIA-SIS din Berlin, 1955-1956, Stopwatch/Gold, și la reprezentarea acestora în romanul *Inocentul* de Ian McEwan, subliniind tema răului și a înfăptuirii acestuia. În timp ce tema răului a constituit o importantă direcție de analiză a operei lui Ian McEwan (a se vedea Jack Slay, Thomas Dobrogoszcz), episoade ale răului comis de figure familiare (violența săvârșită pe jumătate în cadrul relației amoroase, omuciderea, trădarea tunelului SIS-CIA din Berlin) se extind pentru a reflecta teme transatlantice mai ample precum mentalitatea câștigătorului imperial, inocența, răul și ignoranța din cadrul Relației Speciale anglo-americane, în care cursa pentru informații susține fie sinele național masculin britanic, fie pe cel american. În același timp, o inocență retroactivă este revendicată atât de protagonistul romanului, englezul Leonard Marnham, dar și de către americani, atât la nivel personal cât și național. Asocierea dintre America și starea de inocență este substanțială, datând de mult timp, și în același timp periculoasă, au arătat criticii, deoarece această asociere evită și obliterează răul din istoria americană prin mitul inocenței recent pierdute. Însuși Ian McEwan leagă inocența americană de o uitare periculoasă care șterge acte de violență înfăptuite în secolul 20 de către americani. În același timp, dacă McEwan răstoarnă tradiția lui Henry James arătând cum britanicii, asemeni unor copii, se supun americanilor, care au “flerul străzii” (Claire Colebrook), lucrarea urmează și implicațiile unei remarci adesea ignorate ale lui McEwan, conform căreia și americanii sunt inocenții romanului, pentru a examina complexitatea și întrepătrunderea dintre inocența retroactiv asumată, pe de o parte, și înfăptuirea răului la nivel personal și național, pe de altă parte.

3. Workshop pe tema proiectului

Pe 8 octombrie, membrii proiectului au organizat un workshop *online* cu titlul *Familiar Perpetrators: On the Intimacy of Evil in Contemporary American Literature and Popular Culture*. Programul se găsește pe pagina de web a proiectului, aici:

<https://mihaelaprecup.com/2022/11/27/workshop-familiar-perpetrators/>). La proiect au prezentat lucrări, pe lângă cei patru membri ai proiectului, participanți din Marea Britanie (Sue Vice, Universitatea Sheffield și Joanne Pettit, Universitatea Kent, ambele cercetătoare de renume și cu publicații importante în domeniul *perpetrator studies* și Cathy Dondelinger, Royal Holloway, University of London), Germania (Evelyn Mohr, Universitatea Konstanz), India (Dr. Isha Singh, cercetătoare independentă) și din Statele Unite (William W. Wright, Colorado Mesa University). Lucrările au abordat tema reprezentării răufăcătorului familiar într-o gamă largă de texte din cultura americană contemporană, pornind de la beletristică și autobiografie și incluzând banda desenată, adaptarea cinematografică, serialul TV, dar și documentarul și spectacolul de comedie. Concluziile *workshop*-ului sunt relevante pentru direcția principală de cercetare a acestui proiect, întrucât participanții au primit (în apelul la lucrări circulat pe pagina proiectului: <https://mihaelaprecup.com/research-projects-familiar-perpetrators/>) o serie de întrebări pe care le include și descrierea proiectului de față și la care au încercat să răspundă atât în prezentări, cât și în discuțiile de după acestea. Astfel, s-a ajuns la concluzia că reprezentarea familiară sau familiaritatea răufăcătorilor în literatura și cultura populară americană este, în primul rând, o chestiune de proporție și distanță: pe de o parte, în spațiul public, răufăcătorii capătă adesea proporții impresionante, iar atunci când sunt reprezentați în spațiul familiei și al vieții de zi cu zi, ei se diminuează (iar acest aspect aduce după sine adesea o diminuare a gravității faptelor lor, în conștiința publicului). În consecință, cercetătorii participanți la workshop au constatat că una din principalele dificultăți ale autorilor de produse culturale legate de răufăcători este găsirea și păstrarea unei distanțe adecvate față de subiect, inclusiv prin corelarea eticului cu esteticul (având în vedere că există registre estetice care pot facilita intrarea într-un spațiu care poate diminua, iarăși, gravitatea faptelor răufăcătorului). S-au abordat și alte aspecte, precum anxietatea publicului legată de dreptul la reprezentare (cu alte cuvinte, legată de cine are dreptul să reprezinte anumiți răufăcători în anumite contexte), dar și fascinația culturală cu persoanele care încalcă anumite limite și tabu-uri sociale, modurile diferite în care sunt reprezentați răufăcătorii în cultura populară versus literatură, dinamica creării unui spațiu care poate genera empatie pentru răufăcători, precum și limitele definiției „răufăcătorului” în cultura contemporană (se pot numi, de exemplu, conducătorii al căror discurs incită la violență, dar nuucid direct, răufăcători?) și limitele umorului, mai cu seamă în ceea ce privește potențialul acestuia din urmă de a genera efecte politice și sociale reale. Nu în ultimul rând, s-a pus constant problema modului în care se plasează anumiți răufăcători

pe fundalul sau în contextul memoriei culturale (a unui anumit spațiu cultural) și cum interacționează reprezentările mai recente cu cele care le preced. Astfel, workshop-ul a mai evidențiat și faptul că există **o dinamică permanentă a familiarității răufăcătorilor în spațiul cultural american contemporan**, în care familiaritatea cu anumite figuri ale răului nu este statică, ci în constantă interacțiune cu alte produse culturale (prezente și trecute) care abordează aceeași figură sau figuri conexe.

4. Anunț pentru un număr special dintr-o revistă indexată BDI

După terminarea workshop-ului, am lansat un apel la contribuții pentru un număr special (pe tema *workshop*-ului) din revista indexată BDI *[Inter]sections*. Apelul se regăsește aici (dar și pe pagina proiectului): <https://intersections-journal.com/2016/03/06/submission-guidelines/> *[Inter]sections* aparține Centrului de Studii Americane, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București și este o revistă *online, open access, double blind peer reviewed*, indexată în DOAJ, MLA Periodicals, EBSCO, CEEOL, Ulrichsweb și ERIH PLUS.

5. Apel pentru un workshop în 2023

Conform planului de realizări, echipa proiectului a mai lansat un apel la contribuții pentru un nou workshop care urmează să fie organizat în anul 2023. Data-limită pentru trimiterea propunerilor este 10 iunie 2023, iar data desfășurării este 9 septembrie 2023 (sub auspiciile Centrului de Studii Americane, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București, dar va avea loc cel mai probabil *online*). Titlul workshop-ului este *Laughing in the Face of Evil: Humorous Perspectives on Perpetrators in Contemporary American Literature and Popular Culture*, iar apelul la contribuții este afișat pe pagina proiectului aici: <https://mihaelaprecup.com/research-projects-familiar-perpetrators/>

6. Pagina de web a proiectului

În această perioadă, am creat și menținut la zi pagina de web a proiectului, <https://mihaelaprecup.com/research-projects-familiar-perpetrators/>. Membrii proiectului au lansat un apel la contribuții pentru organizarea unui nou workshop pe una din teme abordate de proiect în anul 2023, conform planului de realizare propus. Apelul a fost publicat pe site-ul proiectului.

Director proiect,

Conf. dr. Mihaela Precup